

Karstākās sirdis Latvijai, vislabākos darbus Latvijai

Vidusskolu beigušo svinīgais izlaiduma akts Nacionālā operā

Vidusskolu absolventu svinīgais izlaiduma akts notika vakar Nacionālā operā, kurā bija pulcējušies vairāk kā 2000 vidusskolu beigušie no 34 vidusskolām. Tā ir pirmā reize latviešu tautas vēsturē, kad vidusskolas beigšanas dienu svinīgi atzīmēja ne vien paši absolventi, viņu vecāki un piederīgie, skolotāji un audzinātāji, bet arī valsts vadība, tā liekot ikvienam saprast, ka mēs dzīvojam laikmetā, kur ikviena tautas locekļa panākumi un sasniegumi ir arī visas tautas panākumi, un tautas sasniegumi ir visas valsts ieguvums. Un tāda diena, kad vidusskolas durvis aiz sevis aizver vairāki tūkstoši latviešu jaunekļu un jaunuvaldīgu patstāvīgi sāktu savas darba gaitas, vai arī turpinātu izglītību augstskolā, neapšaubāmi ir ievērojams notikums mūsu dzīvē.

Šāda noskaņa arī valdīja tais daudzos simtos absolventu, kuri jau vairāk kā pusstundu pirms svinīgā akta sākuma plūda Nacionālā operā, līdz plašais nams piepildījās vai līdz pēdējai vietai. Svētku svinīgumu pauda ne vien viņu nopietnās sejas, bet arī Nacionālās operas nams, pie kura fasādes plīvoja valsts karogi, zāle un skatuve, kas devīgi pušķotas zaļumiem un ziediem. Skatuvē novietojusies skolu audzēkņu pārstāvji pa trīs un ik grupiņā vidējais turēja skolas vai valsts karogu. Skolnieces tērpušās nacionālās tērpos. Skatuves priekšplānā novietots garš galds sanāksmes prezidijam un katedra. Tie pārklāti latviska raksta auduma pārklājū, apvīti ozolapu vītņiem un dekorēti ziediem. Kad pienācis svinīgā akta noteiktais laiks, iestājās dziļš klusums: absolventi kopā ar skolotājiem gaida tautas Vadona ierašanos.

Tieši plkst. 9 ierodas Valsts Prezidents K. Ulmanis, ko vēsta Cēsu kājnieku pulka fanfāru apsveikuma maršs, bet pie iejas Valsts Prezidentu sagaida izglītības ministrs prof. A. Tentelis kopā ar Izglītības ministrijas augstākajiem darbiniekiem, vidusskolu direktoriem un Nacionālās operas direktors N. Vanadzins. Prezidentam absolventu vārdā pasniedza ziedus 1. valsts ģimnazijas skolnieci: «Augsti godātais Valsts Prezidenta kungs! Šos ziedus līdz ar sirsnīgiem sveicieniem sūta jums Rīgas ģimnaziju un arodskolu absolventi.»

Sagaidītāju pavadīts un skolnieku spalieras pacelto roku sveikts, Valsts Prezidents dodas uz savu ložu; uz skatuves pie galdā novietojas svinīgā akta goda prezidijs: izglītības ministrs prof. A. Tentelis, skolu departamenta direktora v. i. K. Ozoliņš, vidusskolu direktors P. Kūlis, arodskolu direktors I. Zubāns, viņa biedrs J. Dobulis un Rīgas pilsētas galvas vietnieks E. Laimiņš. Valdības ložā redzami tieslietu ministrs H. Apsītis, tautas labklājības ministrs V. Rubulis, valsts kontrolieris J. Kaminskis, Armijas štāba priekšnieks ģenerālis Hartmanis, viņa palīgs ģenerālis Dambītis un Rīgas apgabala garnizona priekšnieks ģenerālis Virsaitis. Valsts Prezidentam ierodoties ložā, svinīgā akta dalībnieki pieceļas un sveic jūsmīgiem aplausiem, kuri atkal un atkal no jauna pāršalca plašo telpu un nevar vien rimties.

Atklājot aktu, izglītības ministrs prof. A. Tentelis teica:

Es jūš sirsnīgi apsveicu šodien ar skolas beigšanu, ar sava tuvākā mērķa sasniegšanu. Ar šodienu jūs esat atzīti par pilnīgādiem savās zināšanās, savā arodā. Jūs un savas pozmā iestājas jūsu dzīvē. Liela daļa no jums uzsāks tiešo dzīves ceļu, mazāk turpretim vēlēties vēl mācīties, gūt vēl jaunus dzīves cīņas ieročus, kurus meklēs mūsu augstskolās, un vēl dažs labs gadiņš paies, kamēr viņi varēs teikt: nu es esmu gatavs doties cīņā!

Dzīves cīņa ir daudzpusīga. Ir ļoti daudz

ceļu, pa kuriem ejot var gūt krietnus panākumus. Bet daudz arī jāgājū pa šiem ceļiem. Ikkatrs no jums nebūs vienīgais uz izvēlētā ceļa, jums būs daudz līdzgājēju pa to pašu ceļu un līdzcensoņu pēc tā paša mērķa, ar vienu vārdu sakot, būs daudz konkurentu. Kurš ātrāk tiks pie labās daļas? Kas būs tas, kas labāk būs sagatavots ceļam un šķēršļu pārvarēšanai, kuram būs labāks un pilnīgāks priekšstats par šo ceļu un mērķi. Ko tad varēs saukt par labāk sagatavotu? Gribu minēt pāris īpašību, kurās jums pašiem sevī jāizkopj. Tas zīmējas tiklab uz jums, nākamie studenti, kā uz jums, nākamie skolotāji, kā arī uz jums, dažādu arodskolu absolventi. Vispirms jums jābūt krietniem, ka uz jums varētu uzticēties, ka uz jums varētu palauties, ka jūs nekad aplam nelietātu jums dāvāto uzticību.

Protams, krietnam būt nav nemaz tik viegli. Ja jūs mājā atšķirsit mūsu Vadona dāvinātās grāmatas 310. lappusi, tad tur lasīsit: «Katrā cilvēkā, un sevišķi vēl jaunā, mīt leģions vājību. Uz katra soļa tās mums uzbrūk un noved mūs neceļos». Tas ir pareizs vārds. Bet mums šis leģions ir jāuzvar un jāatsit visi uzbrukumi mūsu vājībām. Mums jābūt stingriem pret sevi un savām vājībām, mums jāklūst par krietniem raksturiem, cietiem raksturiem, kas nelokās katrā vājā un nepadodas katrai kārdināšanai, bet kas reiz nospraudusi sev īsto ceļu, iet pa to neatkāpdamies nenieka.

Vēl es piemētināšu — izkopjat sevī pacietību un izturību! Mums jābūt gataviem uz ilgu cīņu, uz ilgiem cīņas gadiem. Un ja mēs ilgi būsim savu uzvaru izcīnījuši, tad šī uzvara mums būs ilgstoša. Šis īpašības, ko tikko uzsvēru, jums vajadzīgas ne tikai, lai nodrošinātu jūsu personīgo labklājību, bet tās no jums prasa arī mūsu tauta un mūsu valsts. Pret mūsu tautu un valsti mums ir lieli pienākumi. Valsts nodrošina mūsu eksistenci, bez tās nevaram pastāvēt ne mēs paši, ne mūsu kultūra. Valsts gādā par mūsu drošību, nodrošina mūsu darbu un tā pienācīgos augļus. Valsts garantē arī mūsu tiesības. Ja valstij iet labi, tad iet labi arī visiem tiem, kas valstī dzīvo. Ja valsts nevar mūs aizsargāt, kāda mums tad ir nozīme?

Šie divi gadi mums ir nesuši sauli

Valsts Prezidents K. Ulmanis adjutanta pulkv.-lt. Lūkina un sekretāra J. Cimemraņa pavadībā vakar izbrauca uz Pļaviņām, lai piedalītos vietējās ģimnazijas izlaiduma aktā. Iedzīvotāji, dabūjuši zināt par Prezidenta braucienu, bija greznojuši savas mājas karogiem un apsveica Valsts Prezidentu ziediem.

Pie Skrīveļu pagasta nama Prezidents apturēja savu auto, lai pieņemtu no vietējās pašvaldības darbiniekiem ābolīņa ziedu un ozolapu vainagu. Prezidents pārrunāja ar pagasta vecāko pagasta vajadzības un lauku stāvokli. Ar vietējās skolas pārzini Prezidents pārrunāja skolas telpu jautājumu. Tad Prezidents devās tālāk.

Liela sagaidīšana bija sarīkota pie Kokneses pilsdrupām, kur Prezidentu apsveica pagasta vecākais ūsiņš un virsmežzinis Stauņe. Gar ceļa malām stāvēja skolēnu un mazpulku spalieras ar karogiem rokā. Divi mazpulka dalībnieki pasniedza Prezidentam ziedus. Prezidents aprunājās ar mazajiem mazpulka dalībniekiem, apjautājās, ko katrs audzē un vai godalgas saņēmuši. No sagaidīšanas vietas Prezidents kājām devās uz Kokneses nopostīto pili, kurū vietējā pagasta pašvaldība projektē pārvērst skolas ēkā. Tuvākus pasākdrojumus par šo projektu sniedza vietējās skolas pārzinis Pārbūves

Mūsu Vadonis nekā nav aizmirsis, kas vien nāk valstij un tautai par labu. Vadonis, mūsu Valsts Prezidents, arī šodien mūsu sapulcei ir parādījis godu un ieradies mūsu vidū. (Aplausi.) Teiksim paldies par to. Mēs jau zinām — viņš mīl jaunatni, viņš tic jaunatnei, viņš tic, ka jaunatne ir ceļu ideālu pilna, ka viņa grib labu un darīs labu, darīs savu pienākumu pret sevi, pret saviem tuvākiem un valsti un tautu pēc vislabākās apziņas. Viņš arī gādājis, ka jūs savu skolu atstājot dabūtu mājā līdz vērtīgu piemiņu — skaistu grāmatu ar virsrakstu «Dzīvei pretim». Šo grāmatu jūs biežāk cilāriet un viņā palasāties, pie tam vienmēr ar labu prātu atminoties savu skolu un skolotājus. Neaizmirstiet šai brīdī skolotājus, kurū darbs nav bijis viegls. Viņi gribējuši jūs izaudzināt par krietniem vīriem un teicamiem pilsoņiem, viņi gādājuši un rūpējušies par to, lai jūs piesavinātos tās zināšanas, kas atvieglots jums dzīves ceļu. Saņemiet, mīļie skolotāji, arī manu sirsnīgo pateicību par jūsu pūlēm skolas darbā, par jūsu jaunatnes mīlestību, par jūsu uzticību skolai un valstij. Paldies jums! (Aplausi.)

Un nu, jaunatne, ej dzīvē, vedi krietnu un taisnu dzīves ceļu, neaizmirsti, ko tev skola ir labu mācījusi un cieni savu skolu. Neaizmirsti savus ideālus, atjauno tos, spodriņi tos un dari tos pilnīgākus un plašākus. Pieliec visus spēkus sevis audzināšanai un izveidošanai, centies tikt uz priekšu savās zināšanās, savā arodā, un soli šeit savam Vadonim — Valsts Prezidentam mīlēt Latvijai, mīlēt savu tautu. Soli, ka nekāds upuris nebūs tev šo augsto vērtību labad par grūtu. Solies sekot mūsu Vadona norādījumiem, tad labi klāsies Latvijai un mums labi klāsies viņā. Dievs, svēti Latviju!»

Runa noslēdzās ar valsts himnu, kurai atskanot karogi noliecās salutam. Ministram skolnieces pasniedza ziedus.

Tad runāja Rīgas pilsētas galvas vietnieks E. Laimiņš, norādot, ka daudzi absolventi beiguši Rīgas pilsētas vidusskolas, kurū uzturēšanai un sekmīgai darbībai pilsēta ziedojuši daudz līdzekļu un pūļu. Tas savukārt skolu beigušiem uzliek pienākumu būt derīgiem un krietniem valsts pilsoņiem.

Vidusskolu direktora vietnieks K. Ozoliņš griezās pie Valsts Prezidenta ar lūgumu dot turpmākus norādījumus dzīves un darba gaitām, uz ko atbildot, Valsts Prezidents K. Ulmanis uzrunāja absolventus:

«Vidusskolu beigušie jaunieši!

Es gribu, lai jūs visi no šīs svinīgās dienas un šī svinīgā brīža paņemtu līdz ciešu apņemšanos dzīvē iet ar drosmi un sajūsmu. Vienalga — vai šī dzīve būs nostādīšanās katram savā darba laukā vai studijas augstskolā.

Mans novēlējums jums: viskarstākās sirdis Latvijai, vislabākos darbus Latvijai; visbargāko stingrību un cietību pret sevi.

Šais vārdos atradīsim karstāko dzimtenes, tēvijas un tautas mīlestību, pilnīgāko tautas un valsts labuma nostādīšanu augstāk par savām ērtībām, cēlāko ideālismu, klusāko varonību, skaistāko vienību un vienprātību.

Pret šo manu novēlējumu es gribu dzirdēt no jums visiem sirsnīgo solījumu — dzīvē krietnam būt!»

Vidusskolu jaunatne spēcīgi atbildēja: «Es apsolos, es apsolos, es apsolos.»

Skolu departamenta direktora vietnieks K. Ozoliņš akta noslēgumā izteica Valsts Prezidentam dziļu pateicību par ierašanos un skolu jaunatnes vārdā apsoliņās būt stipriem darbā par labu tautai un valstij. Direktors uzsauca suminājumus Valsts Prezidentam Dr. K. Ulmanim, kaļa ministram ģenerālim J. Balodim, izglītības ministram prof. Dr. A. Tentelim, valdībai, Rīgas pilsētai, skolai un audzinātājiem. Jaunatnes sirsnīgi aplausi pievienojās direktora vārdiem. Svinīgo aktu noslēdza ar dziesmu brīvai Latvijai, pēc kam vidusskolu jaunatne no operas devās gājienā pie Brīvības pieminekļa, kur visi kopīgi nodziedāja korāli «Dievs, sargā mūsu tēvu zemi». Iss klusuma brīdis applicināja jaunatnes dziļu cieņu par Latviju kritušiem varoņiem.

Vakarā Rīgas vidusskolās notika absolventu svinības, kur pasniedza valdības dāvanu — grāmatu «Dzīvei pretim» un gatavības applicības.

viņu pilsētas pašvaldības, organizāciju un apkārtējo pagastu vecāko vārdā, solīja uzticību Vadona aicinājumiem un lūdza pieņemt kā dāvanu 100 ls darba roku vietā Uzvaras laukuma izbūvei, un Dinga rūpniecības uzņēmuma 130 ls, un Prezidentam personīgi albumu ar Pļaviņu skatiem. Apvienotie Sēlpils «Liras» un Pļaviņu pagasta kori nodziedāja «Vadona suminājumu». Valsts Prezidents pateicās suminātājiem un starp citu teica:

«Es priecājos dzirdēt no jums applicinājumu, ka jūs savā darbā un savās gaitās jūtaties brīvāki un varat liecināt, ka savā darbā, vai nu tas ir pašvaldības darbs, vai personīgs, redzat labākus panākumus un sasniegumus. Ka jūs jūtaties brīvāk kā agrāk. Tas bija tas, ko mēs vēlējamies, kas bija nepieciešams. Tas bija galvenais iemesls, kādēļ pirms 2 gadiem notika jums visiem labi pazīstamās pārmaiņas. Tagad, kad pagājuši divi gadi, mēs varam visi patiesi liecināt, ka tie mums nesuši sauli. Par to ir gandarījums un prieks ne tikai man, bet arī jums visiem. Man jāpateicas visiem, kas strādājuši gan pašvaldību iestādēs, gan valsts iestādēs, vai kādu citu darbu. Tagad mēs esam patiesi vienoti un esam spējīgi to pierādīt darbos!»

Valsts Prezidenta runai sekoja «Dziesma

zidents griezās pie ģimnaziju beigušiem ar sekojošiem vārdiem:

«Mīļie absolventi! Šo grāmatu, kurās vērtība patiesi ir augsta, jūs šodien saņemsiet reizē ar applicību par skolas beigšanu. Šī grāmata nāk no valdības, no Izglītības ministrijas, un jūs redzēsiet viņā daudzus parakstus, sākot ar izglītības ministra, beidzot ar jūsu skolotāju parakstiem, kas par jums ir domājuši un rūpējušies visus šos gadus, kamēr jūs šini skolā mācījāties. Šī grāmata sastādīta ar tādu nolūku, lai viņa būtu jums patiesi uzticams un mīļš vadonis, draugs un palīgs jūsu dzīves gaitās. Šī grāmata nepieder pie tām, kurās ir izdotas ar tādu nolūku, lai tās reiz pašķirstītu un tad noliktu pie malas. Mūsu vēlēšanās un cerība ir, lai šī grāmata jums nekad neaizmirstos, lai viņa ieņemtu goda vietu jūsu grāmatu plauktā vai skapī, un lai bieži pie šīs grāmatas atgrieztos un vienu otru vietītu te palasītu. Te jūs atradīsit arvienu padomu uz jautājumiem, ko uzstāda dzīvē; jūs te atradīsit apmierinājumu un pamudinājumu turpmākam darbam. Šī grāmata ir tāda, kas var palikt par jūsu labāko draugu, un es ceru, ka viņa par tādu arī paliks.»

Prezidents pasniedza beigšanas applicības un grāmatas deviņiem absolventiem.